

‘Η Γυναίκα’ στην ΕΟΚ

της Γιολάντας Τερένσιο

Πριν λίγα χρόνια η Εύρώπη των Έννεα αριθμούσε 250.000.000 Ευρωπαίους, σήμερα έχουν προστεθή άλλα 8.000.000, μολοντί οι έρευνητές σημειώνουν ότι όλο και γίνεται πιο άργος ο ρυθμός με τον οποίο αύξάνεται ο πληθυσμός των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Όπως είναι γνωστό η μεγαλύτερη γεννητικότητα παρατηρείται στις λιγότερο εξελιγμένες κοινωνίες, στις λιγότερο ευημερούσες. Η Σαρδηνία π.χ. ξεπερνάει σε γεννητικότητα τις άλλες περιοχές της Ιταλίας, όπως η Ίρλανδία ξεπερνάει όλους τους Ευρωπαίους εταίρους της έχοντας το ρεκόρ των γεννήσεων.

Ενώ ύστερα από τον τελευταίο παγκόσμιο πόλεμο στις χώρες της Εύρώπης οι γυναίκες ξεπερούσαν τους άνδρες κατά μερικά εκατομμύρια, σήμερα οι δημογραφικές στατιστικές δείχνουν ότι οι γεννήσεις αγοριών είναι περισσότερες από των κοριτσιών κατά αρκετές χιλιάδες. Πάντως

ο μισός πληθυσμός της Εύρώπης, όπως και του κόσμου, είναι γυναίκες.

Γι’ αυτό κι’ είναι παράξενο πόσο άργα προχωρεί το κίνημα για την ίσοτιμία τους με το έτερον ήμισυ του πλανήτη. Την τελευταία τριακονταετία, πάντως, έχει σημειωθή ταχύτερος και θετικότερος ρυθμός στις κατακτήσεις των γυναικών κυρίως γιατί αλλάζει η νοοτροπία των ανδρών, αλλά και των ίδιων των γυναικών. Γιατί πολλές όπισθοδρομήσεις οφείλονται στις καθυστερημένες ιδέες των μητέρων, αλλά και των εκπαιδευτικών συστημάτων, που σε όλες τις χώρες-μέλη της ΕΟΚ παραδοσιακά εξακολουθούν να κατευθύνουν τα κορίτσια σε σπουδές κι’ επαγγέλματα που θεωρούνται καταλληλότερα γι’ αυτά! Έτσι διακινείται η ομοιόμορφη εικόνα επίλυσης σπουδών και επαγγελμάτων ανάλογα με το φύλο. Τα κορίτσια προτιμούν ν’ ακολουθούν μαθήματα και ν’ ειδικεύονται σε «παραδοσιακά» γυ-

‘Η είσοδος των γυναικών σ’ όλα τα επαγγέλματα αυξάνει καθημερινά στις χώρες της Κοινής Αγοράς.

ναικεία επαγγέλματα, όπως φιλολογία, τέχνες, γλώσσες, θέματα γενικότερης καλλιέργειας, κι' εκπροσωπούνται πολύ λιγότερο στις επιστήμες ή τα μαθηματικά, με μόνη εξαίρεση την εκπαίδευση. Αυτό για την ανώτατη παιδεία, αλλά και στις μέσες σχολές πάλι ή μεγάλη πλειοψηφία των γυναικών στρέφεται σε «γυναικεία» επαγγέλματα - νοσοκομειακή περίθαλψη, διδασκαλία σε νηποιαγωγεία ή δημοτικά, κοινωνική υπηρεσία, έμπορικά μαθήματα, σπάνια να τις δει κανείς σε σχολή αεροναυτικής, ηλεκτρολογίας ή ηλεκτρονικής ή σε χημικούς τομείς. Το γεγονός ότι αρκετά κορίτσια μπήκαν τελευταίως σε ναυτικές σχολές έδω στην Ελλάδα για να βγούν πλοίαρχοι κλπ., πρέπει να θεωρηθεί πρωτοποριακό άκμα και στις ευρωπαϊκές χώρες.

Αυτοεπιβεβλημένος διαχωρισμός απασχολήσεως

Να σκεφθεί κανείς ότι στην Γαλλία, μολονότι οι μεγάλες σχολές — που έτοιμάζουν τα στελέχη που παίρνουν διοικητικές και κυβερνητικές θέσεις — άνοιξαν τις πόρτες τους τελευταία και στις γυναίκες — ή ανταπόκριση είναι μικρή. Κάνει εντύπωση ή όμοιομορφη αυτή τάση που επαναλαμβάνεται από χώρα σε χώρα. Όπως υπογραμμίζουν όλοι οι παρατηρητές, ο συνεχιζόμενος διαχωρισμός των απασχολήσεων είναι ακόμη σοβαρότερος επειδή αυτοεπιβάλλεται κατά κάποιο τρόπο.

Ο ρόλος του κάθε φύλου αποτυπώνεται στη συνείδηση των μικρών παιδιών από το περιβάλλον, ακόμη και τα σχολικά βιβλία δημιουργούν τις στερεότυπες εικόνες όσον αφορά τον ρόλο γυναικών και ανδρών.

(Η μόνη χώρα που άρχισε μιά επανεξέταση αυτών των βιβλίων είναι η Σουηδία). Κάθε βήμα που κάνει ένα κορίτσι απορρέει από τα προηγούμενα βήματα που έκανε οδηγημένη από τους γονείς και τους δασκάλους της. Έτσι στις δύο κρίσιμες περιόδους της ζωής της όταν πρέπει να διαλέξει τί θα κάνει, δηλ. αφού τελειώσει την στοιχειώδη εκπαίδευση κι' αφού τελειώσει την μέση, ενώ έχει ακριβώς τις ίδιες προοπτικές με τ' αγόρια, κατευθύνεται προς μαθήματα ή επαγγέλματα που είναι γενικά ευκολότερα, δεν χρειάζονται πολλή δουλειά ή χρόνια. Τα κορίτσια, στην πλειοψηφία τους, δεν έχουν μάθει να σκέπτονται ότι είναι έξισου ελεύθερα, ικανά ή έξυπνα με τ' αγόρια. «Αυτό δε είναι για κορίτσια», «εσύ θα παντρευτείς, θα κάνεις παιδιά», «ή θέση της γυναίκας είναι στο σπίτι»... Έτσι, αντί να προτρέπουν και τα κορίτσια να μελετάνε, να φιλοδοξούν να κάνουν κι' αυτά σταδιοδρομία, όπως τ' αγόρια, τ' αποθαρρύνουν, καλλιεργούν τη φυσική τεμπελιά του κάθε ανθρώπου να μην κοπιώσει υπέρμετρα κι' όταν άργότερα τυχόν ξυπνήσει μέσα τους ή επιθυμία να προχωρήσουν δεν έχουν τ' απαραίτητα εφόδια για να κάνουν ανώτερες σπουδές ή να πάρουν τεχνική εκπαίδευση ή να μπουν σε μιά κακοπληρωμένη θέση.

Αποτέλεσμα : η πλειοψηφία των κοριτσιών σ' όλες τις ευρωπαϊκές χώρες — αυτό τουλάχιστον βγαίνει σαν συμπέρασμα από τις τελευταίες μελέτες — παίρνει «αυταπαγγέλτως» τον υποδεέστερο ρόλο που της έχει έτοιμάσει ή κοινωνία.

Καλύτερα εφόδια. Καλύτερες προοπτικές...

«Τί να εκπαιδεύσουμε δωρεάν και τα κορίτσια κι' ύστερα να πάει χαμένη ή εκπαίδευση, επειδή θα παντρευτούν;» είναι ένα από τα επιχειρήματα. Άλλά ένας άνθρωπος μορφωμένος, που έχει ακονίσει το μυαλό του ή τις όποιεσδήποτε ικανότητές του, δεν πάει ποτέ χαμένος, βρίσκει πολύ ευκολότερα τον δρόμο του, γίνεται πολύ πιο ανεξάρτητος κι' απέναντι του συζύγου κι' απέναντι της κοινωνίας κι' όπωσδήποτε ανατρέπει καλύτερα τα παιδιά του παρά αν έχει μείνει με τις γνώσεις της στοιχειώδους ή μέσης εκπαίδευσης και δεν ξέρει τελικά ούτε μιά έφημερίδα ή ένα βιβλίο να διαβάσει, παρά τρέφεται όλη της τη ζωή με δ,τι κουτόχορτο της σερβίρουν. Άλλωστε κι' ο γάμος είναι λύση; Είναι πάντοτε βέβαιο ότι θα πετύχει; Πόσα κορίτσια βρίσκονται χαμένα, εγκαταλειμένα, χωρισμένα κι' αναγκάζονται για να επιζήσουν να βρουν όποιοδήποτε καλοπληρωμένο, ρουτινιέριο επάγγελμα, ενώ αν είχαν λίγα περισσότερα εφόδια θα μπορούσαν να στηλωθούν στα πόδια τους χωρίς να εξαρτώνται από την καλή ή κακή θέληση ενός συζύγου ή της καλής ή κακής μαίρας. Αν χηρέψει δηλαδή ένα κορίτσι πρέπει άμέσως να γυρέψει άλλον σύζυγο για να την θρέψει αυτήν και το παιδί της; Καλύτερα εφόδια στη ζωή δίνουν και μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση στον άνθρωπο και καλύτερες ευκαιρίες για εξέλιξη.

Η ιδέα «ή γυναίκα στο σπίτι και στα παιδιά» είναι ωραία και καλή, αλλά μελέτες — σε πολλά μέρη του κόσμου — αποδεικνύουν ότι δεν είναι πάντοτε καλύτερο για τα παιδιά οι μητέρες τους να είναι έφ' όρου ζωής σταματισμένες με τον τίτλο «οικοκυρά» και να μην έχουν έξωσπιτική απασχόληση. Μάλιστα υπάρχουν πολλές περιπτώσεις που ή εργαζόμενη είναι καλύτερη μητέρα από την μη έξωσπιτικά εργαζόμενη, ή όποια έχει το πλέγμα της κατωτερότητας και της απογοήτευσης ότι δεν κάνει τίποτα στη ζωή κι' ούτε πρόκειται ποτέ να κάνει, ενώ της είναι άνυπόφορος ο περιορισμένος ρόλος της νοικοκυράς και της μητέρας, τον όποιον βαρύνεται και τον κάνει αναγκαστικά. Από τελευταίες μελέτες για τις επιπτώσεις του βρεφικού σταθμού, του κίντεργκαρντεν, της παιδικής στέγης στην ψυχολογία του παιδιού, δεν βγαίνουν μονοκόματα συμπεράσματα. Υπάρχουν τόσες αποχρώσεις στις σχέσεις μητέρας-παιδιού ή του υποκατάστατου μητέρας-παιδιού όσες περίπου και οι μητέρες και τα παιδιά! Είναι πάντοτε ζήτημα χαρακτηριστικής, παρεχόμενης φροντίδας, ποιότητας συμπεριφοράς και μεταχείρισης. Η θεμελιακή διαμάχη ανάμεσα στους δύο ρόλους της γυναίκας δεν πρόκειται να σταματήσει, αλλά πρέπει όπωσδήποτε να σταματήσει ή φοβερή ένταση που υπάρχει ακόμα σήμερα.

Επειδή το θέμα είναι τεράστιο και πολυσύνθετο κι' έχουμε ακόμα να δούμε γνώμες φτασμένων γυναικών — αλλά και πολύ ενδιαφέρουσες μελέτες από τις χώρες της ΕΟΚ, καθώς και τα νομοθετικά μέτρα που έχουν ληφθεί για να σταματήσουν οι άδικες διακρίσεις έναντι του μισού πληθυσμού της γής και της Ευρώπης — σ'ας προτείνω να συνεχίσουμε στο επόμενο φύλο

(Συνεχίζεται στο επόμενο)